

Protocol d'acompanyament a l'alumnat trans* als centres educatius de les Illes Balears sostinguts amb fons públics.

Antecedents

1. En el mes de novembre de 2016, es va presentar el Protocol de detecció, comunicació i actuacions per a alumnes transsexuals i transgènere als centres educatius de les Illes Balears, just quan feia cinc mesos que havia entrat en vigor la Llei 8/2016.
2. Des de llavors, el Govern de les Illes Balears ha avançat en el desplegament de polítiques públiques LGTBI, posant el focus i invertint esforços en dotar les administracions de més recursos per fer efectius els drets de les persones trans* a àmbits sensibles, com l'educació i la salut.
3. Per això, a aquest primer protocol a l'àmbit educatiu s'hi va sumar en el mes de març de 2019 un Protocol Integral d'atenció sanitària de persones trans* a les Illes Balears que ha vingut a complementar les actuacions per la població trans* major i menor d'edat.
4. L'1 de gener de 2019 es va fer efectiu el traspàs de competències en polítiques LGTBI als consells insulars, fet que ha de propiciar un apropament dels serveis bàsics d'informació, atenció i assessorament des de les institucions insulars, més properes a la ciutadania que, juntament amb la resta d'institucions d'àmbit autonòmic, podran oferir una resposta àgil i eficaç, de manera integral, a les persones i famílies que estan travessades per vivències relacionades amb una sexualitat, una identitat de gènere o un model familiar que no responen a allò que prescriu el sistema cis-hetero-normatiu.
5. Després de més de tres anys des de la presentació del primer protocol per a l'alumnat trans* a l'àmbit educatiu, i fruit d'una reflexió conjunta entre les administracions competents, les entitats en defensa del col·lectiu LGTBI i famílies d'infants trans*, es va crear un equip de feina per treballar en l'actualització del protocol, atès que s'havien identificat algunes dificultats a l'hora de la implementació en els centres educatius, i, al mateix temps, era el moment d'incorporar algunes qüestions bàsiques, ja sigui relacionades amb noves formes d'entendre els processos trans*identitaris o d'expressió de gènere diversos que han anat evolucionant en aquest temps, com amb alguns aspectes metodològics per clarificar i fer més efectives les intervencions des dels centres educatius, identificant i sistematitzant les actuacions de cada agent que intervé en la comunitat educativa.

Marc conceptual i principis bàsics d'actuació

Cal fer palès que no tot l'alumnat que necessita acompanyament i suport ho necessita pel fet d'autoidentificar-se com a trans*. Hi ha alumnat que no necessàriament s'hi acaba identificant, però que sí que romp amb les normes establertes per qüestions de gènere o sexualitat, o per pertànyer a una família diversa. Aquest fet posa en evidència la necessitat que la comunitat educativa revisi el concepte de "diversitat" i sigui la primera en voler obrir de bat a bat les portes de l'armari i incorporar referents on pugui emmirallar-se tot l'alumnat.

El marc conceptual de partida és pensar que tota la comunitat educativa forma part de la diversitat. Aquest principi fonamental ha de guiar qualsevol actuació, per això cal deixar de pensar en termes binòmics d'alteritat i evitar donar missatges que facin entendre que hi ha una majoria "normal" .

S'ha considerat pertinent aprofitar les aportacions conceptuals i metodològiques d'altres protocols similars que s'han anat aprovant en algunes comunitats autònomes que estan al capdavant en aquest tema i dels que hem recollit allò més significatiu per poder elaborar un Protocol 2.0 que assumeixi el principi bàsic que ha de garantir l'administració competent en l'àmbit educatiu: el dret a la identitat de gènere de l'alumnat trans*, entesa com la capacitat de l'alumnat a decidir de manera autònoma.

Aquests dos principis s'han de traduir en actuacions amb una finalitat clara d'empoderar la infància, l'adolescència i la joventut trans* o amb expressió de gènere diversa, posant a l'abast dels centres educatius els recursos necessaris per poder facilitar l'acompanyament dels seus processos i el respecte als seus ritmes, garantint el dret al lliure desenvolupament de la seva personalitat.

Aquest nou paradigma està conceptualment lligat als principis recollits en el Pla de Coeducació de les Illes Balears 2019-2022 que es va publicar en desembre de 2019.

Per això, des de l'Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar s'està treballant en un Pla d'actuació per atendre la diversitat sexual i de gènere que complementi les actuacions específiques que estableix aquest protocol i que ajudi a tenir una eina de planificació i avaluació de les polítiques públiques LGTBI en l'àmbit educatiu.

Introducció

La identitat de gènere d'una persona fa referència, en primer lloc, a si una persona s'identifica amb el sexe que li van assignar en néixer, però també comprèn les actituds que les persones puguin tenir cap als constructes socials que ens fa identificar com a homes o com a dones, que són apresos socialment i que són interioritzats a través d'un procés subjectiu d'identificació i reconeixement. Quan les persones no s'identifiquen amb el sexe assignat s'entén que són persones trans*, per contra, les persones que sí s'identifiquen amb el sexe assignat en el moment del naixement seran persones cis.

La identitat de gènere és la percepció que una persona té sobre si mateixa del fet de sentir-se home, dona, una barreja o cap dels dos casos. És a dir, és

l'autoidentificació que cada persona fa de sí mateixa.

L'expressió de gènere es configura a través de la vivència íntima del propi gènere, incloent-hi la vivència del propi cos i la seva sexualitat, juntament amb la vivència social del gènere en aspectes com la vestimenta, el llenguatge, les maneres i altres pautes de comportament que s'identifiquen amb la socialització amb un o un altre gènere, partint dels comportaments estàndards que s'atribueixen al comportament segons el gènere atribuït des del moment del naixement; és a dir, les conductes, actituds o comportaments establerts socialment dins un sistema social binari.

La identitat de gènere es construeix al llarg de la vida i es configura mitjançant l'autoconcepte i la percepció de les persones de l'entorn, i pot ser ja estable al voltant de la primera infància. Per tant, és possible que ja des d'aquesta etapa es pugui autoreconèixer i visibilitzar/verbalitzar una identitat que no coincideixi amb el sexe d'assignació, i fins i tot es pugui generar una situació d'exclusió social, una imatge autopercebuda negativa (transfòbia interioritzada), malestar intern, processos complicats d'acceptació familiar, crisis emocionals i psicològiques molt difícils de gestionar. L'acompanyament i assessorament en la gestió positiva d'aquestes situacions, esdevé l'eina preventiva més eficaç, per a possibles conductes autolítiques i/o ideacions suïcides.

La realitat dels i les menors trans* forma part de la diversitat de l'ésser humà, encara que no sempre és visibilitzada, compresa, valorada i integrada a causa d'obstacles de diferent natura que connecten amb un sistema de creences profundament sexistes i transfòbiques.

El sistema educatiu ha d'integrar, dins del marc de l'educació inclusiva, l'educació en la diversitat, incloent-hi l'orientació afectivosexual i la identitat de gènere com un recurs transformador i imprescindible en la transmissió dels valors d'igualtat, pluralitat, diversitat i respecte cap a l'ésser humà.

Les persones trans* són un col·lectiu heterogeni tant en la manifestació de la seva identitat en l'àmbit social com en les seves necessitats d'assistència en el procés de transició, per la qual cosa no procedeix imposar itineraris únics o models estereotipats d'identitat que puguin convertir-se, al seu torn, en vulneracions dels drets d'aquestes persones.

Les dificultats a les quals ha d'enfrontar-se la persona trans* fan necessari desenvolupar accions que permetin donar la resposta adequada a aquestes persones, a les seves famílies i al seu entorn per aconseguir-ne la plena inclusió social i evitar les situacions de rebuig, intimidació, assetjament o transfòbia. Aquests problemes cal tractar-los proporcionant informació, formació i sensibilització a la comunitat educativa i a la societat en general i afavorint l'aprenentatge de valors que es basin a educar en el respecte a la diferència i en la diversitat sexual i de gènere, tenint en compte que en una mateixa persona poden interseccionar opressions, però també privilegis, que cal revisar i qüestionar.

1. Objectius del protocol

- a) Garantir el dret de l'alumnat trans* a un desenvolupament lliure de la seva personalitat i la no-discriminació per raó d'orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere en l'àmbit del sistema educatiu.
- b) Reconèixer el dret a la identitat de gènere de l'alumnat, amb respecte de la seva dignitat personal, integritat moral i lliure desenvolupament de la personalitat, d'acord a la seva identitat, amb el que això implica a l'hora del tracte d'acord al seu sexe sentit, sense estar condicionat aquest reconeixement i tracte a cap tipus de tractament mèdic o aportació de diagnòstic mèdic i/o psicològic previs.
- c) Oferir pautes que facilitin una resposta educativa adequada mitjançant un procés d'acompanyament, sensibilització i formació en el centre educatiu i d'assessorament a l'alumnat, a la seva família, al professorat i, si n'és el cas, a la resta de la comunitat.
- d) Prevenir i evitar situacions de transfòbia, exclusió, assetjament escolar o de violència de gènere des d'una coordinació institucional que permeti identificar-ne les necessitats i adoptar les mesures adients.
- e) Afavorir la sensibilització de tota la comunitat educativa, en coordinació amb les associacions LGTBI i altres agents socials, en matèria de diversitat de gènere, especialment als centres on s'activi aquest protocol i a les famílies d'aquest centre.

2. Àmbit d'aplicació

Aquest Protocol i les mesures o consideracions que hi figuren s'han d'aplicar a tots els centres sostinguts amb fons públics, tenint en compte que tots els centres educatius han de garantir els drets de l'alumnat trans* tal com regula la llei 8/2016, de 30 de maig, per garantir els drets de lesbianes, gais, trans, bisexuals i inersexuals i per eradicar l'LGTBI fòbia.

3. Principis generals d'actuació

Totes les actuacions derivades d'aquest Protocol s'han de regir pels principis de respecte i protecció a les persones implicades, imparcialitat, confidencialitat, diligència i celeritat.

D'acord amb allò exposat, i amb l'objectiu de garantir els drets de l'alumnat en l'àmbit del sistema educatiu, s'han de tenir en compte els principis i consideracions següents:

- a) Educar per a la diversitat de gènere, sexual i familiar.
- b) No discriminar per motius de diversitat sexual i identitat, expressió de gènere o característiques sexuals.
- c) Vetllar perquè el sistema educatiu sigui un espai de respecte lliure de tota pressió, agressió o discriminació per motius d'identitat de gènere i/o d'orientació sexual

- d) Els centres, dins el seu àmbit, han d'incloure el principi de Coeducació en els projectes i plans educatius i han d'adoptar les mesures que siguin necessàries per prevenir, detectar i erradicar actituds i pràctiques que suposin perjudici o que siguin discriminatòries.
- e) Promoure programes de coordinació entre diferents administracions i serveis per millorar la intervenció davant situacions de risc que posin en perill el desenvolupament integral del o la menor trans.

4. Accions de la Conselleria d'Educació, Universitat i Recerca

Per tal de complir els objectius precedents, la Conselleria d'Educació, d'Universitat i Recerca, desenvoluparà un Pla d'actuacions i mesures en diversitat sexual, de gènere i familiar que inclourà entre d'altres les següents:

- a) Servei d'assessorament i acompanyament LGTBI (informació, formació i intervenció) a tota la comunitat educativa a través de l'Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar.
- b) Creació de la Comissió d'assessorament i acompanyament LGTBI, coordinada per l'Institut de Convivència i l'Èxit escolar.
- c) El Pla de Diversitat sexual, de gènere i familiar incorporarà; formació específica en diversitat sexual, diversitat familiar i de gènere per tota la comunitat educativa.
- d) Elaboració de mesures de formació en Diversitat sexual, de gènere i familiar i Educació Afectivo-Sexual.
- e) Jornades, intercanvis d'experiències, campanyes de sensibilització, etc.
- f) Banc de recursos i materials LGBTI en la plataforma de l'Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar i del Servei d'Atenció a la Diversitat.
- g) Adaptació i gestió de l'aplicatiu GESTIB per al canvi de nom.
- h) Coordinació del desenvolupament del Pla de Coeducació de les Illes Balears amb els col·lectius LGTBI i altres entitats i institucions sociocomunitàries compromeses amb la igualtat i la coeducació.

5. Actuacions en el centre educatiu per l'acompanyament de l'alumnat trans*

5.1 Acompanyament de l'alumnat Trans*

El model d'atenció a l'alumnat trans* en els centres educatius parteix d'unes premisses bàsiques:

- a) Les identitats trans* no són una patologia, sinó una expressió més en el desenvolupament de la identitat de gènere.
- b) L'acompanyament respectuós que promogui l'autonomia i el lliure desenvolupament de la personalitat, així com, l'assoliment del benestar personal, independentment de l'edat, tenint en compte que existeixen una multiplicitat de vies en la construcció de la pròpia subjectivitat, i totes són vàlides.
- c) Legitimar el desenvolupament identitari de l'alumnat trans* i reforçar les seves aptituds i habilitats socials per a la gestió dels conflictes, facilitant les eines i, de forma especial, l'acompanyament que l'ajudi a organitzar la seva experiència, amb el propòsit d'afavorir factors de protecció. Totes aquestes decisions són

competència de la pròpia persona i el procés és compartit per qui participa en la vida de l'alumnat trans*.

- d) Crear les condicions en el centre educatiu per a la millora de la seva qualitat de vida.

5.2 Comunicació i valoració

5.2.1 Situació comunicada pels progenitors o progenitores o representants legals de l'alumne o alumna trans* al centre educatiu

Rebuda la informació la direcció del centre:

- a) Informarà a l'equip docent i al servei o departament d'orientació.
- b) El servei o departament d'orientació, conjuntament amb la persona encarregada de la tutoria, informarà i donarà a conèixer a la família i a l'alumne/a l'existència del Protocol, i del Servei d'assessorament i acompanyament LGTBI de la Conselleria d'Educació, Universitat i Recerca, així com de les diferents entitats, associacions i recursos existents que treballen amb el col·lectiu LGTBI.
- c) La iniciació del Protocol, en cap cas, estarà condicionada a tractament mèdic o aportació de diagnòstic mèdic o/i psicològic previs, s'iniciarà al complimentar el document de consentiment previst a l'annex 1, tenint en compte si l'alumne/a és menor o major d'edat.
- d) El servei o departament d'orientació assessorarà a la comunitat educativa del centre en l'adopció d'estratègies compartides d'acompanyament respectuós, que s'hauran d'explicitar en uns acords, en el cas que s'iniciï el protocol, que ajudin a l'alumnat trans* a organitzar la seva experiència, amb el propòsit d'afavorir factors de protecció, i que promoguin l'autonomia i el lliure desenvolupament de la personalitat, així com, l'assoliment del benestar personal, independentment de l'edat, tenint en compte que existeixen una multiplicitat de vies en la construcció de la pròpia subjectivitat, i totes són vàlides.
- e) Les mesures educatives i organitzatives que es proposin, a nivell de l'alumnat trans*, del grup-classe, família i centre educatiu, s'han de donar a conèixer a l'alumne/a i família, i han de ser ratificades en un document d'acords (annex 2) en el cas que s'iniciï el protocol.
- f) Si el centre educatiu rep informació de serveis professionals especialitzats, l'ha de tenir en compte a l'hora de dissenyar la resposta educativa pertinent. El centre ha de coordinar, si escau, possibles actuacions conjuntes en benefici de l'interès superior dels i de les menors.

5.2.2 Situació comunicada per qualsevol membre de la comunitat educativa

Es comunicarà la situació a la direcció del centre:

- a) La direcció del centre, conjuntament amb el servei i departament d'orientació, convocarà a la família o a les persones representants legals a una entrevista per exposar la situació.
- b) S'informarà a la família i a l'alumnat (persona individual subjecte del procés) de l'existència del protocol, del servei d'assessorament i acompanyament LGTBI de la Conselleria d'Educació, Universitat i Recerca, així com de les diferents entitats i associacions i recursos existents que treballen amb el col·lectiu LGTBIQ+.
- c) Si és necessari, la direcció del centre educatiu sol·licitarà a la Inspecció Educativa el seu assessorament i col·laboració en la mediació amb la família. Igualment, aquesta petició es podrà fer al Servei d'assessorament i acompanyament de la Conselleria d'Educació, Universitat i Recerca.
- d) La iniciació del protocol, en cap cas, estarà condicionat a tractament mèdic o aportació de diagnòstic mèdic o psicològic previs, s'iniciarà al complimentar el document de consentiment previst a l'annex 1, tenint en compte si l'alumnat és menor o major d'edat
- e) Si el centre educatiu rep informació de serveis professionals especialitzats, l'ha de tenir en compte a l'hora de dissenyar la resposta educativa pertinent. El centre ha de coordinar, si escau, possibles actuacions conjuntes en benefici de l'interès superior dels i de les menors.

5.2.3 Situació comunicada pel propi alumnat

Es comunicarà a la direcció del centre i s'actuarà segons l'exposat a l'apartat anterior.

En el cas que l'alumnat sigui major d'edat, aquesta intervenció s'ha de fer directament amb la seva interlocució i ha de tenir com a objectiu l'assessorament i la informació sobre els recursos existents i la planificació d'actuacions que, de manera consensuada, es duguin a terme en l'àmbit del centre. La direcció del centre, una vegada dut a terme el procediment descrit en l'apartat anterior, n'ha d'informar l'inspector o inspectora de referència.

6. Mesures organitzatives bàsiques que cal adoptar per part del centre

Una vegada fetes les actuacions pertinents en cada cas, la direcció del centre educatiu establirà ,de forma immediata, tenint en compte el dret de les persones trans* a poder desenvolupar lliurement la seva identitat, les següents mesures a fi d'evitar discriminacions per raó d'identitat sexual i el menyspreu dels drets a la intimitat i a la vida privada de l'alumnat:

- a) S'indicarà al professorat i al personal d'administració i serveis del centre que es dirigeixi a l'alumnat trans* pel nom triat per aquest. Es respectarà el seu dret a utilitzar aquest nom en totes les activitats docents i

extraescolars que es realitzin al centre, incloent-hi els exàmens.

b) Sense perjudici que en les bases de dades de l'administració educativa es mantinguin les dades d'identitat registrals, s'adequarà la documentació administrativa d'exposició pública i la que pugui dirigir-se a l'alumnat, fent figurar en aquesta documentació el nom triat, evitant que aquest nom aparegui de forma diferent als noms de la resta de l'alumnat. (Annex 3)

c) S'ha de respectar la imatge física de l'alumnat trans*, així com la lliure elecció de la seva indumentària. Si al centre existeix l'obligatorietat de vestir un uniforme diferenciat per sexes, es reconeixerà el dret de l'alumnat trans* a vestir el que correspongui en funció de la identitat de gènere manifestada.

d) Si es realitzen activitats diferenciades per gèneres, es tindrà en compte el gènere de l'alumnat trans*, i se'n garantirà l'accés i l'ús de les instal·lacions del centre d'acord amb la seva identitat de gènere, incloent-hi els banys i els vestuaris.

Quan sigui la primera vegada que es manifesti una d'identitat de gènere diferent a l'assignada en l'àmbit educatiu s'acordaran amb el consentiment de l'alumnat trans* i la seva família o els seus representants legals, diferents mesures a dur a terme:

- a) Informar sobre la situació i transmetre nocions sobre identitat de gènere als companys i companyes del grup classe, i d'altres amb qui fins ara s'hagi relacionat de manera especial, i l'equip educatiu corresponent, i tot el personal que mantingui una relació amb l'alumne/a (secretaria, consergeria, menjador, transport escolar, extraescolars).
- b) S'evitarà divulgar la seva condició de persona trans* a la resta de la comunitat educativa. És molt important aconseguir l'equilibri adequat entre el recolzament de les persones que envolten l'alumnat que realitza el trànsit i el seu dret a la intimitat i confidencialitat durant el procés, respectant la seva decisió sobre el moment adequat per donar-lo a conèixer i les persones destinatàries d'aquesta informació.

Quan es tracti d'alumnat menor d'edat, s'ha de comptar amb el consentiment exprés de les seves famílies (Annex 4) o les persones responsables legals, llevat del cas que, el menor o la menor d'edat, d'acord amb la seva maduresa pugui exercir per si mateix/a aquest dret en conformitat amb allò previst a l'article 9 de la Llei Orgànica 1/1996, de 15 de gener, de Protecció Jurídica del Menor, i a l'article 154 de la Llei 26/2015, de 28 de juliol, de modificació del sistema de protecció a la infància i a l'adolescència.

En els casos en què existeixi desacord entre els progenitors o les persones responsables legals, el centre educatiu els/les assessorarà atenent a l'interès superior del menor, conjuntament amb la Inspecció Educativa, de manera que es pugui garantir al màxim el desenvolupament de la seva personalitat d'acord amb la seva identitat de gènere.

7. Actuacions generals

- a) Integrar la perspectiva Coeducativa en tots els àmbits del centre.
- b) Establir pautes d'actuació per al ple reconeixement i respecte de la identitat de gènere o expressió de gènere manifestada, així com per a la inclusió educativa de l'alumnat trans* o amb variant d'expressió de gènere.
- c) Incloure accions informatives i de sensibilització sobre diversitat sexual, de gènere i familiar.
- d) Coordinar-se amb el servei d'acompanyament i assessorament LGTBI, a través de l'institut per a la Convivència i l'Èxit escolar.

8. Accions concretes

- a) La comunitat educativa haurà de dirigir-se a l'alumnat trans* amb respecte, pel nom o pronom escollit.
- b) L'alumnat trans* serà lliure d'escollir la seva vestimenta. Si existeix l'obligatorietat d'uniforme, podrà vestir d'acord amb la seva identitat de gènere.
- c) L'alumnat trans* podrà accedir a banys i vestuaris d'acord a la seva identitat de gènere.
- d) El centre facilitarà, en vistes a promoure el benestar de l'alumnat trans* i d'acord amb les seves possibilitats, i amb el consentiment de l'alumnat implicat, la figura d'una "Tutoria d'acompanyament". Aquesta figura pot ser qualsevol persona de la comunitat educativa que esculli l'alumnat implicat.
- e) S'activarà el protocol d'assetjament de forma immediata, en el cas de sospita o denuncia d'assetjament.
- f) El centre procurarà, en la mesura de les seves possibilitats situar a les primeres hores del matí o a la darrera hora de l'horari escolar les classes d'educació física dels cursos amb alumnat trans*, permetent que l'alumnat dugui el xandall tot el dia. En el cas que sigui al.lots trans*, que usin habitualment binder, s'informarà al professorat d'educació física que això pot produir incidències cardiovasculars respiratòries, hematomes i malestar general.

9. Actuacions de sensibilització, assessorament i formació dirigides a la comunitat educativa

Amb caràcter orientatiu, i en funció de les necessitats detectades, es recomanen les actuacions dirigides a la comunitat educativa següents:

- a) Actuacions d'informació i sensibilització sobre diversitat afectiva sexual, de gènere i familiar dirigides a l'alumnat, amb especial atenció al reconeixement i la normalització de les realitats trans*; incloent-hi activitats d'autoconeixement, coneixement mutu, empatia, estima i comunicació per afavorir la cohesió del grup.
- b) Actuacions formatives dirigides als equips directius, als orientadors, als equips docents i a la persona coordinadora de la comissió de convivència i

coeducació relacionades amb la diversitat sexual, fent especial èmfasi en el coneixement de les realitats trans*. Aquestes formacions cal que s'articulin a través dels centres de professorat (CEP).

- c) Actuacions de sensibilització, informació i assessorament dirigides a les famílies i les associacions de mares i pares dels centres relacionades amb la diversitat sexual i de gènere, el desenvolupament evolutiu en la infància i l'adolescència, els estils educatius, etc.

Per al desenvolupament d'aquestes actuacions el centre docent pot comptar amb l'assessorament dels centres de professorat (CEP), de l'Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar, el Servei d'Atenció a la Diversitat, el Departament d'Inspecció Educativa i d'altres Institucions i Associacions LGTBI de les Illes Balears reconegudes i inscrites al cens d'entitats col.laboradores segons el decret 41/2016, de 15 de juliol, pel qual es regula la formació permanent del professorat de l'ensenyament no universitari de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears.

La Conselleria d'Educació, Universitat i Recerca ha de promoure activitats formatives adreçades al professorat, als equips directius i, preferentment, al personal dels serveis d'orientació, sense perjudici d'aquelles que els centres puguin planificar i dur a terme en virtut de la seva autonomia.

En el cas que l'assessorament el facin entitats externes a la Conselleria d'Educació, Universitat i Recerca, i impliqui una despesa per a un centre docent públic, cal tenir en compte la normativa sobre gestió econòmica.

10. Inclusió en els plans específics de coordinació pedagògica

En els plans específics de coordinació^{1*} cal tenir en compte l'intercanvi d'informació referent a l'alumnat objecte d'aquest Protocol, amb un esment especial derivat del fet que, mentre no es pugui fer efectiu el canvi de nom en els documents registrals corresponents, els noms que han de figurar en els documents oficials no es correspondran amb aquells amb què s'identifiquen aquests alumnes en el seu entorn de relació i que han adoptat lliurement. Els equips directius, com a responsables de coordinar el disseny i la realització dels plans específics de coordinació, amb la col·laboració dels Serveis d'Orientació, han de tenir un esment especial a incloure les referències pertinents i garantir que l'intercanvi d'informació entre etapes es fa de manera efectiva.

El Departament d'Inspecció Educativa ha de supervisar els processos de coordinació i n'ha de fer l'assessorament.

^{1*} D'acord amb l'article 11 de l'Ordre de la consellera d'Educació, Cultura i Universitats de dia 21 de juliol de 2014 per la qual es desplega el currículum de l'educació primària a les Illes Balears i l'article 12 de l'Ordre de la consellera d'Educació, Cultura i Universitats de 20 de maig per la qual es desplega el currículum de l'educació secundària obligatòria a les Illes Balears, els centres docents han d'elaborar Plans específics de coordinació pedagògica, que han de preveure les mesures de coordinació entre etapes, ja sigui quan els canvis d'etapa es realitzen en el context del mateix centre, o quan es realitzen entre centres diferents. En aquest darrer cas, els Plans s'han de realitzar de manera coordinada entre els centres d'educació secundària i els centres adscrits.

11. Mesures de prevenció, detecció i intervenció davant possibles casos de discriminació, assetjament escolar, violència de gènere o maltractament infantil per identitat de gènere

1. Els centres han d'establir les mesures necessàries per prevenir i intervenir davant les conductes de discriminació, exclusió, agressió, fustigació o de possible assetjament escolar, violència de gènere o maltractament infantil que poguessin produir-se i incloure-les en el seu pla de Convivència i/o Coeducació. Els centres han d'activar si escau el protocol d'assetjament escolar corresponent. Tot això sense perjudici de les mesures correctores que calgui adoptar davant conductes que atemptin contra la dignitat personal d'altres membres de la comunitat educativa, especialment quan hi hagi present un component sexual, homòfob o trànsfob, d'acord amb el Decret 121/2010, de 10 de desembre, pel qual s'estableixen els drets i els deures dels alumnes i les normes de convivència als centres docents no universitaris sostinguts amb fons públics de les Illes Balears.
2. Qualsevol membre de la comunitat educativa que tingui coneixement o sospites d'una situació d'assetjament escolar, violència o maltractament infantil sobre algun alumne o alumna per identitat de gènere, conforme al que estableix la normativa esmentada, té l'obligació de comunicar-ho a un professor o professora, el tutor o tutora, la persona responsable de l'orientació al centre o a l'equip directiu, segons el cas. En qualsevol cas, la persona receptora de la informació ha d'informar immediatament el director o directora o, en la seva absència, a un membre de l'equip directiu.
3. En aquells casos en els quals, a causa de l'actitud del pare, la mare o l'entorn familiar cap a la identitat de gènere de l'alumne o alumna, es detecti algun dels indicadors de maltractament recollits en el full de detecció i notificació del Registre Unificat de Maltractament Infantil de les Illes Balears (RUMI) s'ha de tramitar d'acord amb allò establert en el Protocol marc interdisciplinari d'actuacions en casos de maltractament infantil a les Illes Balears.

12. Coordinació entre administracions, institucions i altres entitats

La Conselleria d'Educació, Universitat i Recerca ha de promoure i establir procediments de coordinació d'actuacions i recursos amb les altres conselleries o altres administracions. Així mateix, pot promoure i establir col·laboracions amb altres entitats públiques i/o privades relacionades amb la protecció dels drets d'identitat de gènere, així com amb associacions, federacions i confederacions de lesbianes, gais, transsexuals, bisexuals i intersexuals en matèria d'assessorament i suport a l'alumnat trans, a les seves famílies o representants legals i a la comunitat educativa.

13. Intervenció del Departament d'Inspecció Educativa

La intervenció del Departament d'Inspecció Educativa s'ha de dur a terme en el marc de les funcions que li són pròpies, en especial les relacionades amb:

- a) Vetllar pel compliment, als centres educatius, de les lleis, els reglaments i altres disposicions vigents que afectin el sistema educatiu.
- b) Vetllar pel compliment i l'aplicació dels principis i valors que recull la Llei 2/2006, de 3 de maig, d'educació, modificada per la Llei Orgànica 8/2013, de 9 de desembre, per a la millora de la qualitat educativa, inclosos els destinats a fomentar la igualtat real entre homes i dones.
- c) Assessorar, orientar i informar els diferents sectors de la comunitat educativa a l'hora d'exercir els seus drets i de complir les seves obligacions.
- d) Emetre els informes sol·licitats per les administracions educatives respectives, o d'ofici, derivats del coneixement de la realitat per part de la Inspecció Educativa, a través de les vies reglamentàries.
- e) Vetllar per la implantació del present Protocol als centres educatius, realitzant un seguiment de les possibles dificultats que derivin de la seva pràctica i aportant les propostes de millora que consideri oportunes.
- f) Analitzar l'aplicació del protocol i les propostes de millora que es realitzin. Es reunirà amb el Servei d'assessorament i acompanyament LGTBI a l'inici i final de cada curs escolar.

ANNEX 1

CONSENTIMENT ACTIVACIÓ PROTOCOL

(Els i les professionals que per raó del càrrec hagin de conèixer el contingut d'aquest informe n'han de garantir la confidencialitat. Les unitats administratives en les quals es dipositi l'expedient són responsables de la seva guarda i custòdia.)

CURS ESCOLAR:

Data de l'informe:

1. DADES DE LA PERSONA ALUMNA

Alumnx:

Data de naixement:

Centre:

Nivell escolar:

Tutor/a:

2. CONSENTIMENT INFORMAT (en cas d'alumnat menor d'edat)

Sr/a: _____ amb DNI/NIE/Passaport: _____

Sr/a: _____ amb DNI/NIE/Passaport: _____

Com a pare/mare/representant legal amb domicili a: _____

Codi postal: _____ Localitat i municipi: _____ Telèfon: _____

EXPOSA:

La Llei 8/2016, de 30 de maig, per garantir els drets de lesbianes, gais, trans, bisexuals i intersexuals i per erradicar l'LGTBI fòbia en l'àmbit educatiu, a l'article 12.7. exposa que el Govern de les Illes Balears, per mitjà de la conselleria competent en matèria d'educació, ha de garantir el desplegament del que estableix aquest article i ha de vetllar perquè les escoles, els instituts i els altres centres educatius constitueixin un entorn amable i respectuós amb la diversitat sexual i afectiva i amb les identitats de gènere en el qual l'alumnat, el personal docent i el personal d'administració i serveis puguin viure d'una manera natural llur orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere, i es contribueixi així a la creació i visibilització dels models positius per a la comunitat educativa.

SOL·LICIT:

S'activi el protocol d'acompanyament a l'alumnat trans*

4. LLOC, DATA I SIGNATURA

_____, ____ de _____ de ____

Nom i llinatges de la persona alumna:

Nom i llinatges de la persona que assumeix la direcció del centre:

G
O
I
B
/

Nom i llinatges de tutors legals (en cas de menors d'edat):

[rúbrica]

[rúbrica]

[rúbrica]

ANNEX 2

ACORDS

(Nom i llinatges) _____ com a
director/a del centre educatiu: _____ informa que
s'han arribat als següents acords amb l'alumne/a dins l'àmbit del centre
educatiu:

MESURES	ACORDS
Se l'anomena pel nom amb què s'identifica	
S'ha adequat la documentació administrativa del centre docent, sense perjudici que als documents oficials d'avaluació, i fins que legalment procedeixi, es mantinguin les dades d'identitat registrals a efectes oficials	
Se li permet l'ús dels banys i vestidors d'acord amb la seva identitat	
Disposa de llibertat en l'ús vestimenta	

Altres mesures acordades

Nom i llinatges del/de l'alumna:

Nom i llinatges del director/a

[rúbriques]

[rúbriques]

Nom i llinatges dels tutors legals (en cas dels/de les menors d'edat):

[rúbriques]

ANNEX 2.1

RATIFICACIÓ ANUAL DELS ACORDS PRESOS

L'alumnx_____ amb DNI/NIE/Passaport_____ i amb el consentiment del/de la seu(s)/seva tutor/a legal(s) (en cas de ser menor d'edat)_____

_____ amb DNI informa:

MESURES	ACORDS
Se m'anomena pel nom amb què s'identifica	
Se m'ha adequat la documentació administrativa del centre docent, sense perjudici que als documents oficials d'avaluació, i fins que legalment procedeixi, es mantinguin les dades d'identitat registrals a efectes oficials	
Se'm permet l'ús dels banys i vestidors d'acord amb la seva identitat	
Tinc llibertat en l'ús vestimenta	

Altres mesures acordades

Nom i llinatges de l'alumnx Nom i llinatges del director/a

[rúbriques]

[rúbriques]

Nom i llinatges dels tutors o tutores legals (en cas de menors d'edat):

[rúbriques]

ANNEX 3

SOL·LICITUD DE CANVI DE NOM AL SISTEMA EDUCATIU DE LES ILLES BALEARS AMB MOTIU DEL RECONeixEMENT DE LA IDENTITAT DE GÈNERE

DADES DE L'ALUMNX

Nom de l'alumnx:

Nom registral² de l'alumnx, que apareix al DNI/NIE/Passaport en el moment de la petició:

Centre d'escolarització:

Curs d'escolarització:

SOL·LICIT/SOL·LICITAM

Que es canviï el nom en tota la documentació interna del centre d'acord amb el que figura com a *nom* en aquest document, a l'espera que es canviï el nom de manera oficial en el document nacional d'identitat o en el registre corresponent. Així mateix, em compromet / ens comprometem a notificar al centre qualsevol canvi en aquesta situació, així com a informar del canvi de nom quan aquest s'hagi formalitzat en el DNI/NIE/Passaport

AMB EL VIST I PLAU

Nom i llinatges (mare, pare o tutor/a legal 1):

Nom i llinatges (mare, pare o tutor/a legal 2):

DNI (mare, pare o tutor/a legal 1):

DNI (mare, pare o tutor/a legal 2):

Lloc i data:

[rúbrica del/de la alumnx)]

[rúbrica de la mare, pare o tutor/a legal 1]

[rúbrica de la mare, pare o tutor/a legal 2]

[registre d'entrada i segell del centre]

_____, director/a del centre docent

SOL·LICIT:

El canvi de nom en l'àmbit intern del centre.

_____, ____ d _____ de ____

[rúbrica]

**DIRECCIÓ GENERAL DE PLANIFICACIÓ, ORDENACIÓ I CENTRES (GESTIB).
DEPARTAMENT D'INSPECCIÓ EDUCATIVA**

² En cas que l'alumnx no disposi de DNI s'ha de fer constar el nom amb el qual apareix identificat/da a l'oficina de registre corresponent.

ANNEX 4

DECLARACIÓ JURADA EN EL CAS DE CONSTAR NOMÉS LA SIGNATURA D'UN DELS TUTORS LEGALS A L'IMPRÈS DE SOL·LICITUD (CURS ESCOLAR 20...-20...)

_____, pare, mare o tutor/a legal de la
persona menor d'edat _____,

SOL·LICIT:

Que es formalitzi el canvi de nom en els documents interns de centre del meu fill/la meua filla, tal i com ell/ella sol·licita al annexe 3, sense fer constar la signatura de l'altre progenitor/a o tutor/a legal. Els motius d'aquesta omisió són els que expòs a continuació:

EM COMPROMET, d'acord amb els articles 154 i 156 del Codi civil, a informar el progenitor/a o tutor/a legal absent de les decisions adoptades en l'àmbit acadèmic.

I perquè així consti, als efectes oportuns sign aquest document

_____, ____ d _____ de ____

La mare, el pare, o el tutor/la tutoria legal

[rúbrica]

ANNEX 5 RECURSOS EXISTENTS

- Servei de Coordinació i Atenció a la Diversitat Sexual i de Gènere.
Direcció General de Drets i Diversitat.
Conselleria de Presidència, Cultura i Igualtat. Adreça
electrònica: serveilgtbi@dgcg.caib.es
Telèfon: 971 17 71 62 / Servei d'atenció telefònica i d'acompanyament en
situacions d'LGTBI-fòbia: 971 177 157.
<http://dretsidiversitat.caib.es>
- Consulta d'Identitat de Gènere - CDIG- Infantil-Adolescent i Persones Adultes,
depenent del Servei de Salut de les Illes Balears -Ibsalut-.Conselleria de Salut i
Consum. Cita prèvia: 971 43 70 79. Infants i adolescents i persones adultes: 871
20 58 80 / 871 20 58 81 / 871 20 58 82.
- Associació de Lesbianes, Gais, Trans, Bisexuals i Intersexuals de les Illes Balears
Ben Amics (benamics@benamics.com, tel. 608 366 869)
- Chrysallis, Associació de Famílies de Menors Transsexuals (web:
www.chrysallis.org.es, a/e: baleares@chrysallis.org.es, tel.: 667 504 696 /
666 724 4337)
- La Llave del Armario – Sa Clau de s'Armari (A/e: lallavedelarmario@gmail.com
Web: www.lallavedelarmario.org).Telèfons de contacte: 644 96 83 28 (Antonio
Martí Torres), 630 13 79 88 (Xose Agulla, persona de contacte), 971 19 24 21
- Associació Balears Diversa. Telèfon de contacte: 618 975 596.
(A/e:presidencia@balearsdiversa.es Web: www.balearsdiversa.es)
- Associació DIVERXIA Menorca (A/e: diverxiamenorca@gmail.com
Web: www.diverxiamenorca.com)

ALTRES RECURSOS PER AL SUPORT DOCENT

Programa “Amb tots els sentits” i web Salut sexual. (Web:
<http://salutsexual.caib.es>
 Apartat específic de Diversitat Sexual i de Gènere:
http://www.caib.es/sites/salutsexual/ca/diversitat_sexual_i_de_genere/

PLATERO MÉNDEZ, RAQUEL (LUCAS). *Trans*exualidades. Acompañamiento, factores de salud y recursos educativos*. Edicions Bellaterra.

Abrazar la diversidad. Propuestas para una educación libre de acoso homofóbico y transfóbico:
http://www.inmujer.gob.es/actualidad/NovedadesNuevas/docs/2015/Abrazar_la_diversidad.pdf

GÓMEZ, EMILIO i PLATERO, RAQUEL. *Herramientas para combatir el bullying homofóbico*

ALDARTE Centro de Atención a Gays, Lesbianas y Transexuales. *Guía Trans para jóvenes y agentes educativos*:<http://carei.es/wp-content/uploads/Gu%C3%ADa-Trans-para-j%C3%B3venes-y....pdf>

STEILAS.LGTBIQ TALDEA. *Guía para trabajar la Diversidad afectivo-sexual y de género*.http://carei.es/wp-content/uploads/Guia_didactica_Diversigualdad_1-1.pdf

PAU: *Guía sobre diversidad afectivo-sexual para adolescentes*.<http://www.felgtb.org/temas/educacion/documentacion/secundaria/i/15299/448/pau-guia-sobre-diversidad-afectivo-sexual-para-adolescentes>

WEBS DE INTERÈS : Pàgina web de la Direcció General de Drets i Diversitat
<http://www.caib.es/govern/organigrama/area.do?lang=ca&coduo=3828517>

ANNEX 6 CLÀUSULA DE PROTECCIÓ DE DADES

Nom:		Llinatges:	
Data de naixement:		Edat:	

GOIB

naixement:			
Domicili:			
Localitat:		Codi postal:	
Telèfon fix:		Telèfon mòbil:	

D'acord amb la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal i Llei orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals les vostres dades personals i del vostre fill o filla s'incorporaran es tractaran al Registre d'Atenció Primerenca, Desenvolupament i Salut Mental a Menors amb la finalitat de proporcionar-li accés als seus programes.

Per coordinar l'atenció multidisciplinària i agilitzar les actuacions com a part del programa és necessària la vostra autorització per cedir les dades personals i de salut del vostre fill o filla (limitant la informació a aquella estrictament necessària en cada cas) als organismes del Servei de Salut de les Illes Balears dependents de la Conselleria de Salut, als organismes dependents de la Conselleria d'Educació i Universitat i als diferents equips dels serveis socials dependents tant de la Conselleria de Serveis Socials i Cooperació com de l'Institut Mallorquí d'Afers Socials, del Consell Insular de Menorca, del Consell Insular d'Eivissa i del Consell Insular de Formentera, segons correspongui. Així mateix, us inform que qualsevol professional que intervengui en qualsevol fase del tractament de dades està obligat a guardar-ne secret professional.

Els responsables dels fitxers als quals s'incorporen les dades de caràcter personal són la Conselleria d'Educació i Universitat, la Conselleria de Serveis Socials i Cooperació i el Servei de Salut de les Illes Balears.

Podeu exercir el vostre dret d'accés, rectificació, cancel·lació i oposició davant qualsevol de les unitats d'atenció al ciutadà dels responsables dels fitxers.

En firmar aquest document, autoritzau les cessions descrites més amunt.

La persona titular de la pàtria potestat (pare, mare o tutor/a) o representant legal (en cas de menors d'edat)

Nom i llinatges:

Número del document d'identitat

Així mateix, com a ~~representant legal en cas de menors d'edat~~, manifest sota la meva responsabilitat que en la data d'aquesta autorització no existeix cap circumstància que pugui afectar la validesa de la representació legal de la persona interessada. Igualment, en el cas que l'autorització la faci un dels progenitors del menor, manifest que actuu en l'exercici ordinari de la pàtria potestat, sempre amb el coneixement i consentiment de l'altre progenitor, d'acord amb l'article 156 del Codi civil.

_____, ____ d _____ de ____

[rúbrica alumnx]

[rúbrica representant legal]

ANNEX 7 GLOSSARI

Glossari

Binarisme de gènere: Model que estableix dos únics gèneres: el masculí i el femení, i els atribueix a dos únics possibles sexes: el sexe “dona” va unit al gènere “femení”, i el “d’home”, al gènere “masculí”. Aquest sistema exclou les persones amb identitats i/o expressions de gènere diverses, i les persones amb cossos no normatius segons el model.

Binder: Faixa o altre tipus de compressor de pit que utilitzen els homes trans* per dissimular-lo.

CIS, Cissexual o cisgènere: Persona en la qual el seu sexe assignat al naixement encaixa amb la seva identitat de gènere. La qual cosa no vol dir que s’identifiquin necessàriament amb els rols i els mandats que imposa el sistema cis-hetero-normatiu.

Cis-hetero-norma: És la norma social i cultural que marca i visibilitza a les persones cissexuals i heterosexuales per damunt de la resta d’orientacions sexuals i identitats de gènere, el que duu a uns certs privilegis i genera situacions de desigualtat.

Coeducació: Es l’acció educativa que potencia la igualtat real d’oportunitats i l’eliminació de qualsevol tipus de discriminació per raó d’orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere.

Diversitat sexual i de gènere (DSG): És un terme que engloba a tots els diferents sexes, identitats de gènere i orientacions sexuals. Normalment aquest terme s’usa per a referir-se a la diversitat dins de l’orientació sexual i a les dissidències de gènere.

Expressió de gènere: Forma i manera d’expressar-se, gustos i comportament que s’espera d’un determinat gènere, que ve imposat. Hi ha l’expressió de gènere masculí,

l'expressió de gènere femení i per a les persones andrògines l'expressió de gènere és una barreja, que pot ser variable, de les dues.

Gènere: Conjunt de característiques socials, culturals, polítiques, psicològiques, jurídiques i econòmiques construïdes socioculturalment que la societat assigna a les persones de manera diferenciada, com a pròpies d'homes i dones.

Identitat de gènere: És la vivència íntima i individual que cada persona fa del seu propi sexe i d'unes característiques de gènere, tal com cada persona la sent i la autodetermina, sense que pugui ser definida per tercers, sigui corresponent o no amb el sexe assignat al néixer o el gènere assignat socialment.

LGTB, LGTBI, LGTBQ, LGTBIQ+: Sigles que fa referència a les persones lesbianes, gais, bisexuals, trans*, intersexuals i queer. Aquell ball de sigles mostra la visibilitat d'identitats i sexualitats no normatives que la societat va reconeixent poc a poc.

LGTBI-fòbia: Por, odi, intolerància, prejudici o discriminació contra gent que presumptament pertany al col·lectiu LGTBI.

Processos trans*identitaris (Trànsit): És un procés individual lligat a l'experiència de cada persona que requereix el seu propi temps i necessitats que té per objecte poder rompre amb el sexe assignat al néixer. Aquests processos passen per diverses etapes que no sempre són intel·ligibles per tothom i que es pot arribar a no sentir-se identificat dins dels dos gèneres més reconeguts socialment. No tots els processos són iguals, i a més la persona decideix quin canvis vol fer, entre d'altres, a nivell sanitari i socialment.

Sexe d'assignació o assignat al néixer: Sexe que és assignat a la persona al néixer en relació als seus genitals.

Trans,Trans*: És un terme paraigües, general i inclusiu, que recull les persones la identitat i/o expressió de gènere de les quals és diferent a les expectatives culturals basades en el gènere que els varen assignar en el moment de néixer al veure els seus genitals externs. Inclou persones transsexuals, transgènere, persones trans no binàries, amb expressió de gènere fluid i altres variacions de gènere. El terme trans* amb “*” s'empra més en el llenguatge escrit i principalment a les TIC.

Transfòbia: És la por, odi o rebuig cap a les persones trans*. Es manifesta de moltes maneres: estigmatització (etiquetatge social basat en prejudicis i estereotips), discriminació (assetjament escolar, incomprensió per part de la comunitat educativa, deprecació del valor social, etc.), aïllament (rebuig afectiu per familiars i amistats, companys i companyes de classe, etc.), desigualtat jurídica, violència (agressions verbals i físiques), etc.

G CONSELLERIA
O EDUCACIÓ
I I UNIVERSITAT
B DIRECCIÓ GENERAL
/ INNOVACIÓ
I COMUNITAT EDUCATIVA

ANNEX 8

DOCUMENTS OFICIALS D'AVALUACIÓ QUE HAN D'APARÈIXER AMB EL NOM OFICIAL (DNI)

DOCUMENTS OFICIALS D'AVALUACIÓ A EDUCACIÓ PRIMÀRIA

Ordre de la consellera d'Educació, Cultura i Universitats de 6 de març de 2015 sobre l'avaluació de l'aprenentatge dels alumnes de l'educació primària a les Illes Balears

"Article 16. Documents oficials d'avaluació

1. Els documents oficials d'avaluació són els següents:

- a) L'expedient acadèmic.
- b) L'historial acadèmic.
- c) Les actes d'avaluació de final de curs.
- d) Els documents derivats de les avaluacions individualitzades.
- e) Si és el cas, l'informe personal per trasllat.

2. Els documents oficials d'avaluació han de recollir sempre la norma de l'Administració educativa que estableix el currículum corresponent, han de ser visats pel director del centre i han de dur les signatures autògrafes de les persones que correspongui en cada cas. Al seu costat hi ha de constar el nom i els cognoms del signant, així com la referència al càrrec o a l'atribució docent. Aquests documents poden ser substituïts pels equivalents en suport informàtic, d'acord amb el punt 9 de la disposició addicional quarta del Reial decret 126/2014.

3. L'historial acadèmic i, si escau, l'informe personal per trasllat es consideren documents bàsics per garantir la mobilitat dels alumnes per tot el territori de l'Estat. Quan aquests documents hagin de tenir efecte en una comunitat autònoma on no sigui cooficial la llengua catalana, el centre els ha de traduir al castellà, d'acord amb l'article 36.3 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú.

4. La Direcció General d'Ordenació, Innovació i Formació Professional ha d'establir els models dels documents oficials d'avaluació mitjançant una resolució

G CONSELLERIA
O EDUCACIÓ
I I UNIVERSITAT
B DIRECCIÓ GENERAL
/ INNOVACIÓ
I COMUNITAT EDUCATIVA

DOCUMENTS OFICIALS D'AVALUACIÓ A ESO I BATXILLERAT

Reial Decret 1105/2014 , de 26 de desembre, pel qual s'estableix el currículum bàsic de l'ESO i del Batxillerat

“Disposició addicional sisena. Documents oficials d'avaluació.

1. Els documents oficials d'avaluació són: l'expedient acadèmic, les actes d'avaluació, l'informe personal per trasllat, el consell orientador de cada un dels cursos d'educació secundària obligatòria , i els historials acadèmics d'ESO i Batxillerat. Així mateix, tindran la consideració de documents oficials els relatius a l'avaluació final d'educació secundària obligatòria i l'avaluació final de Batxillerat a què es refereixen, respectivament , els articles 21 i 31 del present Reial decret.”

ANNEX 9

Marc normatiu

- **Declaració Universal de Drets Humans, resolució 217 A (III), de 10 de desembre de 1948, de l'Assemblea General de les Nacions Unides**, l'article 1 i l'article 2 estableixen la igualtat, la llibertat i la dignitat de tots els éssers humans.
- **Resolució 2200 A(XXI), de 16 de desembre de 1966, de l'Assemblea General de les Nacions Unides**, l'article 2.2 recull "la identitat de gènere també es reconeix com a motiu prohibit de discriminació. Per exemple, els transgènere, els transsexuals o els intersexuals són víctimes freqüents de greus violacions del drets humans, com l'assetjament a les escoles o en el lloc de treball". **Resolució A/HRC/17/19, de 17 de juny, del Consell de Drets Humans de les Nacions Unides, de 17 de juny de 2012, sobre drets humans, orientació sexual i identitat de gènere**, afirma que tots els éssers humans neixen lliures i iguals en dignitat i drets, i que no s'ha de fer distinció alguna de raça, color, sexe, idioma, religió, opinió pública o de qualsevol altre tipus, origen nacional o social, posició econòmica, naixement o de qualsevol altra condició.
- **Carta de Drets Fonamentals de la Unió Europea, de 7 de desembre de 2000**, la qual prohibeix tota discriminació i, en particular, l'exercida, entre d'altres, per raó de sexe, edat o orientació sexual.
- **Resolució nº 2048 de l'Assamblea Parlamentaria del Consell d'Europa de 22 d'Abril de 2015**, respecte de la discriminació de les persones transsexuals a Europa que insta els estat membres a adoptar mesures legislatives i polítiques contra la discriminació i a garantir programes de sensibilització i conscienciació social.
- Els principis sobre l'aplicació de la legislació internacional de drets humans en relació a l'orientació sexual i identitat de gènere –més coneguts com a **Principis de logyakarta**–, elaborats pel Comissionat de les Nacions Unides pels Drets Humans 82004-2008), en el seu principi 2 afirma l'obligació que tenen els Estats pel que fa a l'aplicació de la legislació internacional de drets humans en relació amb l'orientació sexual i la identitat de gènere.
- **Constitució espanyola de 1978** proclama a l'article 14 el principi d'igualtat
 - davant la llei i, a l'article 9.2, *la promoció* real i efectiva per part dels poders públics de la llibertat i la igualtat de l'individu; l'article 27.2 preveu que l'educació ha de tenir per objecte el ple desenvolupament de la personalitat humana en el respecte als

principis democràtics de la convivència i als drets i les llibertats fonamentals.

- **La Llei Orgànica 1/1996, de 15 de gener, de Protecció jurídica del Menor**, en modificació parcial del Codi Civil i de la Llei d'Enjudiciament Civil, modificada per la Llei Orgànica 26/2015, de 22 de juliol, de modificació del sistema de protecció de la infància i l'adolescència, estableix que, a efectes de la interpretació i aplicació, en cada cas, entre els criteris generals, el regulat a l'apartat 3.b) de l'article 2, incloent en l'apartat 2.1) de l'article 1: «El lliure desenvolupament de la personalitat conforme a la seva orientació i identitat sexual».
- **Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació (LOE), modificada per la Llei orgànica 8/2013, de 9 de desembre, per a la millora de la qualitat educativa**, tracta en el títol preliminar dels principis i fins de l'educació. Així, d'acord amb l'article 1, el sistema educatiu s'inspira en principis, entre d'altres, com "l'equitat, que garanteixi la igualtat d'oportunitats, la inclusió educativa i la no-discriminació i actuï com a element compensador de les desigualtats personals [...] i socials", "la transmissió i la posada en pràctica de valors que afavoreixin la llibertat personal, la responsabilitat, la ciutadania democràtica, la solidaritat, la tolerància, la igualtat, el respecte i la justícia, com també que ajudin a superar qualsevol tipus de discriminació" o "la flexibilitat per adequar l'educació a la diversitat d'aptituds, interessos, expectatives i necessitats de l'alumnat, així com als canvis que experimenten l'alumnat i la societat".
- **Llei orgànica 8/2015, de 22 de juliol, i la Llei 26/2015, de 28 de juliol, relatives a la modificació del sistema de protecció a la infància i a l'adolescència**, les quals modifiquen la Llei orgànica 1/1996, de 15 de gener, de protecció jurídica del menor, de modificació parcial del Codi civil i de la Llei d'enjudiciament civil, en tant que es desprèn de l'article 2, als efectes de la interpretació i aplicació en cada cas de l'interès superior del menor, que s'ha de tenir en compte, entre d'altres, el criteri general de la preservació de l'orientació i de la identitat sexual, així com la no discriminació per aquesta o qualsevol altra condició i garantir el desenvolupament harmònic de la seva personalitat.
- **Llei orgànica 1/2007, de 28 de febrer, de reforma de l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears** a l'article 12, disposa que la comunitat autònoma fonamenta el dret a l'autogovern en els valors del respecte a la dignitat humana, la llibertat, la igualtat, la justícia, la pau i

els drets humans.

- **Llei 8/2016, de 30 de maig, per garantir els drets de lesbianes, gais, trans, bisexuals i intersexuals i per erradicar l'LGTBI-fòbia** té com a finalitat establir les condicions per tal que les persones LGBTI puguin exercir els seus drets amb llibertat i igualtat sense cap tipus de discriminació, garantir la igualtat d'oportunitats en la participació i la representació en tots els àmbits de la vida social, contribuir a la superació dels estereotips que afecten negativament la percepció social d'aquestes persones, i establir mesures concretes per assolir una societat més justa, lliure, basada en la igualtat de tracte i d'oportunitats de les persones LGBTI i on la diversitat sigui valorada positivament. En l'àmbit de l'educació s'han regulat qüestions perquè en tot el sistema educatiu —com ara en el contingut dels materials escolars, en les activitats esportives escolars i en les de lleure infantil i juvenil, en els recursos formatius o en la formació de mares i pares— es tingui en compte la diversitat afectiva i sexual i s'eviti qualsevol tipus de discriminació i perquè es disposi de mesures de prevenció i actuació contra l'assetjament de què puguin ser objecte les persones LGBTI a l'àmbit escolar.
- **Llei 9/2019, de 19 de febrer, de l'atenció i els drets de la infància i l'adolescència de les Illes Balears** el títol II està dedicat a la regulació dels drets i els deures de les persones menors d'edat, que es configuren com els vertaders protagonistes de la norma, a l'article 16 motiva als poders públics a garantir el principi d'igualtat i eliminar qualsevol discriminació a les persones menors d'edat per raó de sexe, orientació sexual, identitat de gènere, expressió de gènere i els hi dona les facultats per identificar d'una manera activa les persones menors d'edat que, individualment o en grup, requereixen l'adopció de mesures protectores especials per reduir o eliminar factors de discriminació i a l'article 17 especifica que “ les administracions públiques introduiran la perspectiva de gènere en la planificació, el desenvolupament i l'avaluació de les mesures que s'adoptin en relació amb els nins, nines i adolescents, en totes les actuacions i programes dirigits a menors d'edat, amb especial atenció a la desigualtat i/o discriminació per raons de sexe, orientació sexual i identitat de gènere”.
- **Decret 121/2010, de 10 de desembre, pel qual s'estableixen els drets i els deures dels alumnes i les normes de convivència als centres docents no universitaris sostinguts amb fons públics de les Illes Balears**, a l'apartat de drets dels alumnes

reconeix els respecte del drets i llibertats del alumnes, així com a la no discriminació indicant que els centres han de desenvolupar iniciatives que evitin la discriminació dels alumnes i els plans de convivència escolar han de garantir la plena integració de tots els alumnes.

- **Decret 32/2014 de 18 de juliol, pel qual s'estableix el currículum de l'educació primària a les Illes Balears modificat pel Decret 28/2016**, indica als seu Art. 4.14 "Desenvolupar les capacitats afectives en tots els àmbits de la personalitat i en les relacions amb els altres, així com una actitud contrària a la violència, als prejudicis de qualsevol tipus i als estereotips sexistes".
- **Decret 34/2015, de 15 de maig, pel qual s'estableix el currículum de l'educació secundària obligatòria a les Illes Balears** exposa que l'alumnat a de practicar la tolerància, la cooperació i la solidaritat entres les persones i els grups garantint els drets humans i la igualtat de tracte.
- **Decret 35/2015, de 15 de maig, pel qual s'estableix el currículum del batxillerat a les Illes Balears modificat el Decret 30/2016, de 20 de maig**, indica, entre altres, que s'ha de fomentar la igualtat efectiva de drets i oportunitats entre homes i dones, analitzar i valorar críticament les desigualtats i les discriminacions existents i impulsar la igualtat real i la no discriminació de les persones per qualsevol condició o circumstància personal o social.
- **Pla de Coeducació de les Illes Balears (2019-2022)**, el seu objectiu general 5 és "Intervenir a l'àmbit educatiu per prevenir, detectar i actuar davant les violències masclistes i LGTBI-fòbiques" , el seu objectiu específic 5.1 "Desenvolupar plans, orientacions i protocols específics per fomentar la resolució dels conflictes i prevenir, detectar i actuar davant la violència masclista i LGTBI-fòbica".
- Acció 46."Revisió i modificació, si escau, del Protocol de detecció, comunicació i actuacions per a alumnes transsexuals i transgènere als centres educatius de les Illes Balears".
- **Agenda Balear 2030** a la línia estratègica de sostenibilitat social 4. Educació de qualitat, 10. Reducció de les desigualtats i al punt 16. Pau, justícia i institucions sòlides.
- **Pla Estratègic de Coordinació i Atenció a la Diversitat Sexual i de Gènere a les Illes Balears** _Cap a la Igualtat de tracte i no-discriminació

de lesbianes, gais, trans*, bisexuals i intersexuals (LGTBI) - 2017-2019
del Govern de les Illes Balears.

ANNEX 10

FLUXGRAMA D'ACTUACIONS

Protocol d'acompanyament a l'alumnat trans* al centres educatius de les Illes Balears sostinguts amb fons públics.

